

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2015

SEAN-GHRÉIGIS — ARDLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 18 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 1.30 – 4.00

1.

[50]

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Ἡρακλῆς ἦν Διὸς καὶ Ἀλκμήνης υἱός, καὶ ἐν σπαργάνοις ἔτι ὧν οὕτως ἰσχυρὸς ἦν ὥστε ὄφεις ἄγχειν δύνασθαι οὓς ἔπειψεν Ἥρα ὡς διαφθεροῦντας αὐτόν. φιλόανθρωπος δ' ὧν, πολλὰ καὶ ἀγαθὰ ἔργα ἔδρασεν ἵνα οἱ ἄνθρωποι βίον ἔχοιεν εὐδαιμονέστερον. ἐν δὲ τῇ Ἡρακλέους αἴρεσει Ξενοφῶν λέγει ὅτι νεανία ὄντι τῷ Ἡρακλεῖ δύο γυναῖκες ἠπάντησαν, ὧν ἡ μὲν ἡδονὴν ἡ δὲ ἀρετὴν προύθηκεν. ἀρετὴν δ' ἀνθ' ἡδονῆς ἐλομένῳ φύλαξ ἐγένετο Ἀθηναῖα. ἀλλ' Ἥρα, αἰεὶ δυσμενῆς οὔσα, δώδεκα ἄθλους ὑπομένειν ἠνάγκασεν.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Inis go hachomair scéal ar bith atá ar eolas agat faoi oibreacha Earcail.
- (ii) Scríobh nóta gearr ar Héire.

2.

[50]

A. Cuir Gaeilge air seo (40)

Μαχομένων ἐν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγένετο πολὺς. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, ἡ Πέρσαι αὐτοὶ τεταγμένοι ἦσαν, καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον εἰς τὴν μεσόγαιαν· τὸ δὲ κέρασ ἐκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιεῖς. νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν εἶων, τοῖς δὲ τὸ μέσον ῥήξασιν αὐτῶν, συναγαγόντες τὰ κέρατα ἀμφοτέρα, ἐμάχοντο Ἀθηναῖοι, καὶ ἐνίκων. φεύγουσι δὲ τοῖς Πέρσαις εἶποντο κόπτοντες, ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀφικόμενοι πῦρ τε ἤτουν, καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Míniú go hachomair cén fáth a ndearna na Peirsigh ionradh ar an nGréig ar an ócáid seo.
- (ii) Cén bhaint atá idir rás coise an mharatóin nua-aimseartha agus an cath seo?

3. Cuir Gaeilge air seo:

[80]

(*Seolann na Gréagaigh amach go Déileas, agus uaidh sin go Samos, chun cabhrú leis na hÍónaigh i gcoinne na bPeirseach. In ionad troid, áfach, cúlaiónn na Peirsigh go Mycale.*)

οἱ δὲ Ἕλληνες εἰς τὴν Δῆλον ἔπλευσαν, βουλόμενοι τοὺς Ἴωνας σῶζειν. ἐκεῖσε δὲ ἦλθον ἄγγελοι ἀπὸ τῆς Σάμου, οἱ ἤτησαν αὐτοὺς πρὸς Σάμον πλεύσαντας μάχεσθαι τοῖς βαρβάροις· “οἱ γὰρ βάρβαροι οὐ πολλὰς ναῦς ἔχουσιν· οἱ δὲ Ἴωνες, ὑμᾶς ἰδόντες, εὐθὺς ἀποστήσονται ἀπὸ τῶν Περσῶν.”

ὁ οὖν στρατηγὸς ὁ τῶν Ἑλλήνων, τούτους τοὺς λόγους ἀκούσας, τὰς ναῦς πρὸς Σάμον ἔφερεν· ἀφικόμενοι δὲ πρὸς Σάμον, παρεσκευάζοντο εἰς ναυμαχίαν. οἱ δὲ Πέρσαι ταχέως ἀπέπλευσαν, οὐκ ἐθέλοντες μάχεσθαι· οὐ γὰρ ἀξιόμαχοι ἦσαν αἱ νῆες αὐτῶν. ἐλθόντες οὖν πρὸς τὴν Μυκάλην, τὰς ναῦς ἀνείρυσαν καὶ τείχος ἐποίησαν περὶ αὐτάς.

αἰτέω: iarraim. ἀποστήσονται: “éireoidh amach”. στρατηγός: ginearál.
 παρασκευάζομαι: ullmhaím. ναυμαχία: cath mara. ἀποπλέω: seolaim amach.
 ἀξιόμαχος: cath-acmhainneach. ἀνείρυσαν: “tharraing siad aníos ar an gcladach”.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair sé cinn ar bith de na ceisteanna ina dhiaidh:

[80]

(*Cuireann an ginearál Spartach Anaxibius míshásamh ar shaighdiúirí Xeineafóin sa Bhiosáint. Téann Xeineafón go Cleander.*)

οἱ τοῦ Ξενοφῶντος στρατιῶται εἰσῆλθον εἰς τὸ Βυζάντιον. ἀλλὰ ὁ Ἀναξίβιος, στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων, αὐτοῖς μισθὸν οὐ παρέσχεν. ἐκέλευσε δὲ τοὺς στρατιῶτας λαβεῖν τὰ ὅπλα καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἐξιέναι. οἱ δὲ στρατιῶται ἤχθοντο ὅτι οὐκ εἶχον μισθόν, καὶ βραδέως συνεσκευάζοντο.

ὁ δὲ Ξενοφῶν προσῆλθε πρὸς Κλέανδρον, ἄρμοστήν τῆς πόλεως, καὶ εἶπεν ὅτι αὐτὸς εὐθὺς οἴκαδε ἀποπλεύσεται· ὁ δὲ αὐτῷ εἶπε, “μὴ ποίει τοῦτο· καὶ νῦν τινὲς ἤδη σε αἰτιῶνται ὅτι οἱ στρατιῶται οὐ ταχέως ἐξέρχονται.” ὁ δὲ Ξενοφῶν ἀπεκρίνατο, “ἀλλὰ αἴτιος μὲν ἔγωγε οὐκ εἰμί, οἱ δὲ στρατιῶται σίτον οὐκ ἔχουσι καὶ ἄθυμουσιν.” ὁμως δ’ ὁ Κλέανδρος αὐτῷ συμβούλευσεν ἄγειν τοὺς στρατιῶτας ἐκ τῆς πόλεως, καὶ τότε οἴκαδε ἀποπλεῖν.

στρατιώτης: saighdiúir. μισθός: íocaíocht. ὅπλα: uirlisí troda. ἄχθομαι: táim míshásta.
 ὅτι: mar gheall ar. συσκευάζομαι: pacálaim mo bhagáiste. ἄρμοστής: gobharnóir.
 ἀποπλεύσεται: "sheolfadh sé amach." αἰτιάομαι: cuirim an milleán ar. ἄθυμέω: táim in ísle brí.
 συμβουλεύω (+ Tuiseal Tabharthach): cuirim comhairle. ἀποπλέω: seolaim amach.

- Cad é *nár* thug Anaxibius do shaighdiúirí Xeineafóin? Cad a dúirt sé leo a dhéanamh?
- Cén chaoi ar mhothaigh na saighdiúirí faoin gcaoi ar caitheadh leo? Cad a rinne siad?
- Cérbh é Cleander? Cad a dúirt Xeineafón leis go raibh sé chun a dhéanamh?
- Cén fáth ar chuir roinnt daoine an milleán ar Xeineafón? Cén chaoi ar chosain Xeineafón é féin?
- Cad a mhol Cleandar do Xeineafón a dhéanamh?
- Tabhair an Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Láithreach de *dhá cheann* de na briathra seo a leanas:
 εἰσῆλθον, λαβεῖν, εἶχον.
- Tabhair an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha de *dhá cheann* de na hainmfhocail seo a leanas:
 στρατηγός, Βυζάντιον, πόλις.
- Is ó dhá fhocal Gréigise a thagann an focal Béarla *dendrology*. Cad iad na focail sin agus cad a chiallaíonn gach focal Gréigise?

5. Cuir Gréigis orthu seo: [80]
- (a) Throid fir na hAithne go cróga, agus fonn orthu an chathair a shábháil. (16)
  - (b) Ordaíonn na mná do na páistí an bia a thabhairt isteach sa teach. (16)
  - (c) Nuair a chonaiceamar na longa móra sa chuan, ritheamar abhaile ar an bpointe. (16)
  - (d) Tar éis an dinnéir is gá siúl go dtí an gort agus obair a dhéanamh. (16)
  - (e) Deir an sclábhaí go bhfuil an madra ag rith go tapa suas an bóthar. (16)
- cuan: ὁ λιμὴν (τοῦ λιμένος).

6. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Tabhair breac-chuntas ar Chath Thearmápalae. Ná déan dearmad a lua i do fhreagra dáta an chatha, na rannpháirtithe, na ceannairí, cúrsa an chatha agus an toradh.
  - (b) Scríobh ar ghníomhréim Miltiades.

7. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Ainmnigh *triúr ar bith* de na déithe nó na bandéithe seo a leanas:
    - (i) Ba dheirfiúr le hApalló í.
    - (ii) Ba é dia an chogaidh é.
    - (iii) Cheap Páras gurbh í an bandia ab áille.
    - (iv) Sheol sé amach na hanamacha ar a dturas deireanach go Háidéas.
- Scríobh alt gearr ar *cheann amháin ar bith* de na déithe nó na bandéithe a d'ainmnigh tú.
- (b) Scríobh breac-chuntas ar shaol na mban sa tSean-Ghréig.